

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 1971, sp. zn. 1 Tzf 3/71

Číslo: 34/1971

Právní věta:

Byl-li v řízení podle druhého oddílu zákona č. 82/1968 Sb. o soudní rehabilitaci ve znění zákona č. 70/1970 Sb. původní odsuzující rozsudek zrušen rozsudkem podle § 15 odst. 1 cit. zák. a trestní stíhání bylo pak usnesením zastaveno, a byl-li v dalším řízení zrušen rozsudek, jímž byl pouze zrušen původní přezkoumávaný rozsudek, zruší soud také usnesení o zastavení trestního stíhání jako rozhodnutí obsahově navazující (§ 46 zák. č. 82/1968 Sb. ve znění zákona č. 70/1970 Sb. a § 284 odst. 1 tr. ř.).

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 18.02.1971

Spisová značka: 1 Tzf 3/71

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Rehabilitace, Rozhodnutí obsahově navazující

Předpisy: 141/1961 Sb. § 284 odst. 1

82/1968 Sb. § 15 odst. 1

82/1968 Sb. § 17 odst. 2

82/1968 Sb. § 19 odst. 1

82/1968 Sb. § 46

čl. 3 odst. 1 zákona č. 70/1970 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti pro porušení zákona podané v neprospěch obviněného B. Š. ministrem spravedlnosti ČSR proti usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 24. 11. 1970 sp. zn. 2 Tor 4/70 Nejvyšší soud ČSSR vyslovil, že napadnutým usnesením, pokud jím při zrušení rozsudku zvláštního senátu krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. 4. 1970 sp. zn. 7 Tr 58/68 nebylo zrušeno též další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, jmenovitě usnesení zvláštního senátu krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. 4. 1970 sp. zn. 7 Tr 58/68, byl porušen zákon v ustanovení § 46 zák. č. 82/1968 Sb. ve znění zák. č. 70/1970 Sb. a § 384 odst. 1 tr. ř. a Nejvyššímu soudu ČSR přikázal, aby o chybějícím výroku rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem zvláštního senátu krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. 4. 1970 sp. zn. Tr 58/68 byl v trestní věci proti obviněnému B. Š. podle § 15 odst. 1 písm. e) zák. č. 82/1968 Sb. zrušen rozsudek téhož soudu ze dne 5. 12. 1961 sp. zn. 1 T 16/61 v odsuzující části, v níž byl uznán vinným trestným činem sabotáže podle § 85 odst. 1 písm. a) tr. zák. z roku 1950 (ve znění vyhl. min. sprav. č. 1/1957 Sb.). V této souvislosti byla též zrušena všechna rozhodnutí obsahově navazující na zrušený rozsudek.

Samostatným usnesením ze dne 3. 4. 1970 sp. zn. 7 Tr 58/70 bylo vysloveno, že podle § 223 odst. 1 tr. ř. s přihlédnutím k § 17 odst. 2 zák. č. 82/1968 Sb. a se zřetelem na § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. se trestní stíhání obviněného B. Š. zastavuje vzhledem k čl. 9 písm. c) rozhodnutí presidenta republiky o amnestii z 9. 5. 1968. Toto rozhodnutí bylo odůvodněno poukazem na odůvodnění předchozího rozsudku (sp. zn. 7 Tr 58/68), že ve skutku žalovaném původně jako trestný čin sabotáže lze podle výsledků přezkumného řízení spatřovat „alespoň“ znaky trestného činu poškozování provozu podle § 135 odst. 1 tr. zák. z r. 1950 ve znění novely z r. 1956, případně trestného činu nesplnění úkolů při provozu soukromého hospodářství podle § 119 tr. zák. nyní účinného. Citované amnestijní rozhodnutí pak brání dalšímu stíhání obviněného pro tyto trestné činy, u nichž není stanoven trest odnětí svobody převyšující jeden rok.

Proti rozsudku zvláštního senátu krajského soudu podal krajský prokurátor v Českých Budějovicích odvolání. Naproti tomu zastavovací usnesení téhož soudu zůstalo jako nenapadené v právní moci v řízení u soudu prvního stupně. Obviněný však podle § 17 odst. 2 zák. č. 82/1968 Sb. požádal, aby se v řízení pokračovalo.

Na podkladě odvolání krajského prokurátora Nejvyšší soud České socialistické republiky usnesením ze dne 24. 11. 1970 sp. zn. 2 Tor 4/70 rozsudek zvláštního senátu krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. 4. 1970 sp. zn. 7 Tr 58/68 podle § 357 písm. b) tr. ř. zrušil a zamítl návrh na zahájení přezkumného řízení podle oddílu druhého zák. č. 82/1968 Sb., podaný B. Š., podle čl. 3 odst. 1 věta první zák. č. 70/1970 Sb. (nepřesně citován i zákon č. 82/1968 Sb.). Pokud jde o zastavovací usnesení, ponechal je Nejvyšší soud ČSR nedotčeno s tím, že v řízení o odvolání nelze toto usnesení jako navazující zrušit. Podle názoru tohoto soudu to plyne též z ustanovení § 19 odst. 1 zák. č. 82/1968 Sb. jako ustanovení zvláštního ve smyslu § 46 zák. č. 70/1970 Sb. (správně zák. č. 82/1968 Sb. ve znění zák. č. 70/1970 Sb.).

Proti tomuto usnesení podal ministr spravedlnosti ČSR stížnost pro porušení zákona. Namítá v ní v podstatě, že Nejvyšší soud pochybil, nezrušil-li usnesení krajského soudu v Českých Budějovicích o zastavení trestního stíhání jako rozhodnutí obsahově navazující na zrušený rozsudek zvláštního senátu krajského soudu v Českých Budějovicích, ačkoliv vzhledem k tomu, že o jedné a téže skutkové podstatě existují vedle sebe v právní moci dvě navzájem si odporující rozhodnutí, měl tak učinit se zřetelem na § 46 zák. č. 82/1968 Sb. ve znění zák. č. 70/1970 Sb. a na § 284 odst. 1 tr. ř. Závěrem navrhl, aby po vyslovení namítaného porušení zákona Nejvyšší soud ČSSR postupoval podle § 270 odst. 2 tr. ř.

Nejvyšší soud ČSSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že byl porušen zákon.

Odvolací soud postupoval správně, jestliže z podnětu odvolání krajského prokurátora nejdříve napadený rozsudek zvláštního senátu krajského soudu v Českých Budějovicích podle § 257 písm. b) tr. ř. zrušil a pak návrh podle čl. 3 odst. 1 zák. č. 70/1970 Sb. zamítl. O návrhu obviněného nebylo před 17. 7. 1970 pravomocně rozhodnuto. Po tomto datu už ustanovení § 2 zák. č. 82/1968 Sb. ve znění čl. 1 zák. č. 70/1970 Sb. nedopadá na odsuzující rozsudek z roku 1961. Odvolací soud proto nemohl o opravném prostředku věcně jednat a o něm rozhodnout, neboť ode dne 17. 7. 1970 šlo o věc, která nenáležela do věcné příslušnosti senátů konajících řízení podle druhého oddílu zákona o

soudní rehabilitaci. Avšak při zachování existence nepravomocného rozsudku zvláštního senátu krajského soudu by nastala situace, kdy by existovaly jednak nepravomocný a nikým nezrušený rozsudek, jednak usnesení o zamítnutí návrhu na přezkumné řízení. Aplikací čl. 3 odst. 1 zák. č. 70/1970 Sb. vznikla tedy situace v podstatě obdobná situaci odvolacího soudu v případě uváděném v § 257 ve vztahu k ustanovení § 223 odst. 1 tr. ř., tj. napadený rozsudek, o němž nelze dále věcně rozhodovat. Odvolací soud proto rozhodl v souladu s ustanovením § 46 zák. č. 82/1968 Sb. ve znění zák. č. 70/1970 Sb., jestliže naznačenou nenormálnost odstranil uvedeným postupem.

Odvolací soud však pochybil, jestliže obdobně neuvažoval i ve vztahu k zastavovacímu usnesení zvláštního senátu krajského soudu.

V tomto případě odvolací soud odůvodnil nemožnost zrušení předmětného usnesení jako na předchozí zrušený rozsudek obsahově navazujícího, a to tím, že nabylo právní moci, poněvadž nebylo napadeno stížností, a v řízení o odvolání – jak plyne i z ustanovení § 19 odst. 1 zák. č. 82/1968 Sb. jako ustanovení zvláštního ve smyslu § 46 zák. č. 70/1970 Sb. (správně zák. č. 82/1968 Sb. ve znění zák. č. 70/1970 Sb.) není podobný postup možný.

Nutno předeslat, že v ustanovení § 19 odst. 1 zák. č. 82/1968 Sb. ani v jiných ustanoveních tohoto zákona, ať už před novelou či po ní (zák. č. 70/1970 Sb.), není upraveno, jak se má postupovat, bylo-li podáno odvolání proti rozsudku, jímž byl pouze zrušen původní přezkoumávaný rozsudek, v dalším bylo v téže věci samostatným usnesením zastaveno trestní stíhání, toto usnesení tedy obsahově navazuje na napadený rozsudek a odvolací soud pak napadený rozsudek zruší. Nelze proto dovozovat, že ustanovení § 19 odst. 1 zák. č. 82/1968 Sb. je ve vztahu k posuzované otázce zvláštním ustanovením ve smyslu § 46 téhož zákona ve znění zák. č. 70/1970 Sb., takže není-li předmětná otázka upravena v ustanoveních hlavy šestnácté trestního řádu, upravujících řízení o odvolání, nelze ji řešit jinak.

Nelze přehlédnout, že přijetím názoru odvolacího soudu by vyvstala situace, v níž by o jedné a téže skutkové podstatě existovala vedle sebe v právní moci dvě navzájem si odporující rozhodnutí: na jedné straně usnesení zvláštního senátu krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. 4. 1970 sp. zn. 7 Tr 58/70, jímž bylo trestní stíhání obviněného B. Š. zastaveno, přičemž se tak stalo na podkladě předchozího návrhu jmenovaného na přezkumné řízení podle zákona o soudní rehabilitaci, navíc s návrhem obviněného na pokračování v řízení; na straně druhé usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 24. 11. 1970 sp. zn. 2 Tor 4/70, jímž jednak byl zrušen napadený rozsudek zvláštního senátu krajského soudu (jímž byl zrušen původní rozsudek a v němž má výše uvedené usnesení svůj podklad), jednak byl zamítnut návrh obviněného na přezkumné řízení.

Takový stav není v trestním řízení žádoucí. Je to zřejmé zejména z toho, že v jiných podobných situacích je v trestním řádu v případech, kdy dojde ke zrušení původního rozhodnutí, výslovný příkaz zrušit také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu (§ 269 odst. 2 předposlední věta tr. ř., § 284 odst. 1 poslední věta tr. ř.). V posuzovaném případě je zřejmé, že v zastavovací usnesení zvláštního senátu krajského soudu v Českých Budějovicích bezprostředně navazuje a má svůj podklad v rozsudku téhož senátu ze dne 3. 4. 1970 sp. zn. 7 Tr 58/68. Byl-li zrušen tento napadený rozsudek Nejvyšším soudem ČSR, pozbylo tím předmětné usnesení svůj podklad. Za tohoto stavu se přímo nabízelo řešení cestou jeho zrušení jako rozhodnutí z uvedených již hledisek navazujícího. Šlo jen o to posoudit, o která ustanovení takový postup opřít.

Podle § 46 zák. č. 82/1968 Sb. ve znění zák. č. 70/1970 Sb. se v případech, kdy zákon o soudní rehabilitaci nemá zvláštní ustanovení, použije přiměřeně ustanovení trestního řádu. Přiměřenost z hledisek tohoto ustanovení nutno chápat širěji než jen ve vztahu k tomu druhu řízení, v jehož rámci soud rozhoduje. V daném případě nejde tedy o posouzení přiměřenosti pouze vzhledem k

ustanovením obsaženým v hlavě šestnácté trestního řádu, upravujícím řízení o odvolání. Vzhledem k vyličenému nastalému nežádoucímu stavu bylo třeba zkoumat, která ustanovení trestního řádu vůbec podobné situace řeší a zda je dána možnost použít určitého jeho ustanovení na případ neupravený rehabilitačním zákonem.

V posuzovaném případě došlo na podkladě odvolání ke zrušení napadeného rozsudku v celém rozsahu. Jak již bylo uvedeno, na toto rozhodnutí bezprostředně navazovalo předmětné usnesení zvláštního senátu krajského soudu, které též – jak je zřejmé z jeho odůvodnění – z napadeného rozsudku obsahově vycházelo, mělo v něm tedy svůj podklad. Vznikla tedy v tomto případě situace obdobná jako po povolení obnovy ve smyslu § 384 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud ČSSR měl tedy se zřetelem na ustanovení § 46 zák. č. 82/1968 Sb. ve znění zák. č. 70/1970 Sb. postupovat přiměřeně podle § 284 odst. 1 tr. ř. Jestliže tak neučinil a po zrušení napadeného rozsudku zvláštního senátu krajského soudu nezrušil též usnesení téhož soudu ve věci téhož obviněného jako rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, které vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbylo podkladu, porušil v citovaných ustanoveních zákon.